

2. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. Київ : Рад. шк., 1976. Т. 3. 668 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. Київ : Рад. шк. Т. 5 : Статті. 1977. 639 с.
4. Концепція нової української школи [Електроний ресурс]. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepziya.html>.
5. Сухомлинський В. О. Сто порад учителів. К.: Радянська школа., 1988. 310 с.

Юлія САВЧУК

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ В. СУХОМЛИНСЬКОГО В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах модернізації, і ще більше – реформування, що відбуваються в українській освіті актуальною проблемою є застосування в сучасному вихованні методів національної педагогічної спадщини.

Загальновідомо, що сучасна освіта, має низку проблем, які педагоги намагаються вирішити. Основними проблемами є: зниження інтересу учнів до навчання, велика завантаженість учнів та вчителів. Звернемося до педагогічної спадщини В. Сухомлинського.

Творчістю цього виданого діяча цікавиться величезна кількість світової наукової та педагогічної громадськості, не лише у нашій країні, а і за її межами також. Твори В. Сухомлинського перекладені різними мовами, його спадщина вивчається в багатьох університетах та закладах вищої освіти. Митець є автором 41 монографій та брошур, понад 1000 оповідань і казок, більш ніж 600 статей.

Педагогічна спадщина В. Сухомлинського посідає значне місце між педагогічними науками, оскільки вона внесла багато новаторських ідей, а також вклад у теорію та практику виховання, розвиток вітчизняної педагогічної науки.

Проблема відноситься до найактуальніших, оскільки, аналіз творчого доробку видатного поета-гуманіста, була досліджена багатьма науковцями, зокрема: М. Антоненць, Н. Кічук, О. Білюк, А. Богуш, В. Деркач, В. Завіна, І. Зязюн, Г. Калмиков, В. Майборода, А. Розенберг, В. Риндак, О. Савченко, О. Сухомлинська та ін.

Метою статті є з'ясування актуальності використання педагогічних ідей В. Сухомлинського в умовах сучасної освіти.

Постать В. Сухомлинського цікава тим, що він поєднував у собі учителя української філології та був директором авторської експериментальної школи. Унікальність педагогічної спадщини В. Сухомлинського полягає в тому, що вона була заснована на високих принципах гуманізму, глибокої поваги до особистості учня. Щиру любов до тих, кого виховуєш, В. Сухомлинський вважав невід'ємним складником педагогічної культури та її майстерності.

Велику увагу у своїх працях В. Сухомлинський приділяв професії вчителя. Актуальними в сучасних умовах є його погляди на розвиток професійної майстерності. Головним змістом професійних знань, В. Сухомлинський вважав: «грунтовне знання предмета, методики його викладання, знання педагогіки і психології: «вчителів треба знати значно більше, ніж вимагає програма» [1, с. 55], «знайте в сто разів більше, ніж даєте учням на уроках», «без твердого психологічного ґрунту нема педагогічної культури» [1, с. 455], «кожний рік повинен збагачувати технічну лабораторію педагогічної праці» [1, с. 511]. Головною вимогою до педагога В. Сухомлинський вважав

любов до дітей. Всі ці ідеї відображені у Концепції «Нової української школи», що підкреслює актуальність використання творчої спадщини педагога [2].

Сучасно звучить сьогодні педагогічна ідея розвитку інтелекту, розроблена В. Сухомлинським. Кожен учитель, повинен бути викладачем словесності. Оскільки, слово є першим кроком до думки учня та налагодження стосунків з ним. Вчитель не повинен вимагати від учня зазубрювання навчального матеріалу, а потрібно всіма можливими методами зацікавити його. Твори В. Сухомлинського пронизані ідеями розвитку мислення учнів на уроці, формування їх ставлення до навчання. Мислення, за В. Сухомлинським, розпочинається там, де в учнів з'являється потреба розв'язати певну проблему, знати вихід із складної ситуації.

Оцінка на думку В. Сухомлинського, має відображати позитивний відтінок, тобто вона має бути своєрідною винагородою за старання учня.

Також, по-сучасному звучить тема колективу. На думку, В. Сухомлинського, колектив це найсильніший та найвпливовіший засіб виховання, який може вийти з-під контролю, тому різні дитячі угруповання мають бути під чітким наглядом вчителя. Якщо його правильно спрямувати, то таке об'єднання може зблизити його учасників та дати поштовх особистому розвитку учня. Колектив може стати тим місцем, де особистість зможе себе проявити, збагатитися духовно та знайти справжніх друзів.

Головною в навчанні має бути ідея В. Сухомлинського про гармонію знань і моральності. Розвиненість емоційного інтелекту – компетентності, що дозволяє точно розуміти й оцінювати емоції, виявляти їх, керувати ними, що є сьогодні є однією з основних вимог до сучасного фахівця.

В. Сухомлинський охарактеризував значення та роль школи як вагомий складової виховання особистості. Школа – це те місце, де дитина має відчувати задоволення від праці і навчання. Найважливішими завданнями школи є виховання здібностей та їх розвиток в учнів.

В умовах реформування початкової школи потрібно взяти до уваги теоретичні висновки В. Сухомлинського про основні завдання навчання учнів у молодших класах. Він вважав, що учнів початкової школи, потрібно навчити робити те, до чого в них є вміння на цьому етапі, тож у них потрібно розвивати вміння спостерігати за явищами навколишнього світу, думати, висловлювати думку.

«На любові до дітей тримається світ» – це слова В. Сухомлинського, які стали засадничими в професії вчителя. Саме ця думка вважається головною в справі виховання, і такої думки був і наш земляк В. Сухомлинський. «Що саме головне було в моєму житті? Без роздумів відповідаю: любов до дітей» – так писав він у книзі «Серце віддаю дітям» [3]. Назва книги не голослівна, вона є правдивою, оскільки, педагог жив коханням до дітей. Ми підтримуємо, цю думку, оскільки все, що ми робимо має приносити нам задоволення та потрібно це робити з любов'ю і тоді робота буде продуктивною.

Будучи не тільки педагогом, а ще і письменником В. Сухомлинський виклав свій досвід, свої педагогічно-філософські погляди книгах, статтях, залишив велику рукописну спадщину.

Головні ідеї, які розвинув В. Сухомлинський у багатьох своїх творах, зокрема «Сто порад учителям» [4], «Серце віддаю дітям» [3] – головним для нього, як вже зазначалося було: любов до дітей; розвиток творчих здібностей кожної особистості в умовах колективу; формування в учнів естетичних та етичних цінностей, інтересів; розробка різних дієвих педагогічних з методів виховання; врахування психологічного світу дитини.

Підводячи підсумок, слід зазначити, що проведений аналіз педагогічної спадщини В. Сухомлинського розкрив, що різноманітність ідей педагога мають право на використання в сучасних умовах української школи. Вказані ідеї педагогічної системи В. Сухомлинського надзвичайно важливі для сучасної освіти, вони можуть вирішити

низку питань та проблем з якими стикається в сьогоденні вчитель та допоможуть виховати справжню людину. Педагогічні ідеї нашого земляка звучать актуально та злободенно і тому, ми мусимо застосовувати їх в умовах сучасної освіти. Спадщина В. Сухомлинського стосується найважливіших проблем НУШ і допомагає їхньому вирішенню.

Список використаних джерел

1. Сухомлинський, В.О. Вибрані твори. В 5 т. Том 5. Статті. К. Радянська школа, 1977. 639 с.
2. Концепція нової української школи: Рішення колегії МОН України від 27.10.2016 №10. URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konceptziya.pdf>
3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. К. : Рад. шк., 1968. 198с.
4. Сухомлинський В. О. Сто порад учителеві. К. : Радянська школа., 1988. 310 с.

Анна СОЛОМКО

ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ ЩОДО ВИХОВАННЯ ПРАЦЕЮ У СПАДЩИНІ А. МАКАРЕНКА

Постать А. Макаренка належить до ряду відомих педагогів усіх часів і народів. Його творчість – феномен в історії вітчизняної та світової культури, у розвитку світової педагогічної теорії і практики. Його ім'я та педагогічні ідеї відомі усьому світові, знають їх в Англії, Америці, Німеччині, Франції, Японії, Китаї, на Кубані, у В'єтнамі, Болгарії, Чехії, Словаччині, Польщі, Угорщині; його твори видаються багатьма мовами світу

Дослідженням педагогічної спадщини А. Макаренка займалась велика кількість учених, які аналізували різні аспекти його виховної системи, творчої і практичної діяльності. Серед них варто виділити таких як: Г. Жураковський, І. Зязюн, В. Кумарін, М. Красовицький, М. Ніжинський, М. Ярмаченко та інші. Слід зазначити, що ідеї А. Макаренка у своїх дослідженнях використовували та підтримували актуальність і їх світове значення такі відомі зарубіжні науковці, як Б. Бейкер, Дж. Данстен, Г. Хілліг та інші.

Мета статті – схарактеризувати педагогічні ідеї щодо виховання працею у спадщині А. Макаренка.

У педагогічних колах, а також серед тих, кому не байдуже майбутнє своєї держави часто можна почути риторичні запитання: в чому ж секрет досвіду А.Макаренка, невже він так і залишиться неповторним? Дехто вагається щодо цього, але якщо усвідомити те, що собою являли 20–30-і роки ХХ ст. в історії нашої країни, важко збагнути глибинну суть досягнутого видатним педагогом. Про це свідчать спогади свідків, його вихованців, їх подальший життєвий шлях [1, с. 11].

Педагогічна система А. Макаренка розкриває безліч суперечностей навчально – виховного процесу, які характеризують особливості функціонування моралі та моральних норм в учнівському колективі. Це суперечність між моральними нормами колективу, усвідомлення їх об'єктивної необхідності з боку кожного учня, між покаранням і захищеністю особистості в колективі, між вимогливістю до кожного учня і формуванням його почуття відповідальності, між «рухом вперед» і «гальмуванням», серед усієї системи розбіжностей він підкреслює незгоду, яка існує в школі між «бурхливими, сильними, гарячими натурами» і нудотою дитячого колективу, нездатного до самостійного розвитку.